

12. Normatyvno-pravova baza u galuzi bezpeky i oborony Ukrainy. Vydannya drughe, dopovnene. – Kyi'v: Centr doslidzhen' armii', konversii' ta rozzbrojennja, 2012. – 820 s.

13. Petriv I. Konstytucijno-pravove ponjattja nacional'noj' bezpeky / I. Petriv // Pravo Ukrainy. – 2005. – №5. – S.105–107.

14. Pylypchuk V. Teoretyko-pravovi problemy podolannja global'nyh vyklykiv i zagroz nacional'nij bezpeki / V. Pylypchuk // Visnyk Akademii' pravovyh nauk Ukrainy. – 2008. – №1 (52). – S.22–30.

15. Politologija: Navch. posib. dlja studentiv, vykladachiv VNZ / Za red. M. P. Get'manchuka. – K., 2010. – 415 s.

16. Strel'byc'kyj M. P. Derzhavnist' ta nacional'na bezpeka / M. P. Strel'byc'kyj // Derzhavna vykonavcha vlada v Ukraini: formuvannja ta funkcionuvannja: zb. nauk. pr. / kol. avt.; nauk. ker. N. R. Nyzhnyk. – K.: Vyd-vo UADU, 2000. – S.17–39.

17. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro Strategiju stalogo rozvytku «Ukrainy – 2020» vid 12.01.2015 №5/2015 [Elektronnyj resurs] // <http://www.rada.gov.ua/> [sajt]. – Elektron. Dani. – 2015. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. – Nazva z ekranu.

Serediuk N. P., PhD student of National University «Ostroh Academy» (Ukraine, Ostroh), nazar.serediuk@gmail.com

Security of Ukraine: factors of instability in the context of international humanitarian cooperation

Defined and analyzed some internal and external factors that affect the national security of Ukraine in the context of international humanitarian cooperation. Formulated a series of theoretical conclusions on improving public policy in the studied area.

Keywords: national security, factors danger, danger, danger, international cooperation, state.

* * *

УДК 321 01

Хомей О. Д.,
аспірантка, Національний інститут стратегічних
досліджень при Президентіві України
(Україна, Київ), oksana.khimei@gmail.com

Роль Платформи громадянського суспільства Україна–ЄС у виконанні Україною Угоди про асоціацію з ЄС

Громадянське суспільство України отримало ефективний важіль впливу на виконання органами державної влади Угоди про асоціацію між Україною та ЄС завдяки створенню Платформи громадянського суспільства (ПГС) Україна–ЄС, відповідно до статей 469–470 Угоди про асоціацію. Громадськість наділена функцією нагляду за виконанням положень Угоди про асоціацію органами державної влади, а також має право надавати рекомендації щодо окремих аспектів вироблення політики у відповідності з євроінтеграційним напрямком України. Проте, на сьогодні ПГС працює неефективно. Найістотнішими проблемами успішної діяльності ПГС є відсутність налагодженої співпраці з органами державної влади і формалізованість залучення у вироблення політики, відсутність комунікації ширшому загалу про свою діяльність, неналежна скоординованість розподілу обов'язків всередині робочих груп ПГС, що впливає на вчасне підготування звітів моніторингу виконання держорганами відповідних положень Угоди про асоціацію.

Ключові слова: громадянське суспільство, асоціація з ЄС, Платформа громадянського суспільства.

Підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом 27 червня 2014 року стало епохальним вибором українського народу. Згідно з Указом Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України», Угода про асоціацію між Україною і ЄС визначила стратегічний напрям для проведення системних реформ в Україні у політичній і соціально–економічній сферах [1].

Відповідно до Угоди про асоціацію (статті 469–470), українська громадськість взяла на себе зобов'язання створити Платформу громадянського суспільства з метою моніторингу за процесом імплементації Угоди про асоціацію [2]. 17 квітня 2015 року Платформа

громадянського суспільства Україна – ЄС оголосила про початок своєї діяльності [3].

Метою статті є розкрити роль платформи громадянського суспільства Україна–ЄС у процесі виконання Україною Угоди про асоціацію з ЄС.

Історія формування Платформи громадянського суспільства Україна–ЄС

В травні 2014 року було сформовано Ініціативну групу створення Платформи громадянського суспільства (ПГС). Оргкомітет Установчих зборів Української частини ПГС було затверджено у липні 2014 року, після того, як Угода про асоціацію була підписана. Перемовини щодо залучення громадськості до ПГС тривали кілька місяців і завершилися проведенням Установчих зборів 7 листопада 2014 року [4].

Згідно зі статтею 469 Угоди про асоціацію ПГС «складається з представників громадянського суспільства України, з однієї сторони, і членів Європейського економічного і соціального комітету (ЄЕСК), з іншої сторони, як форум для проведення ними засідань та обміну думками» [2].

Більше 200 громадських об'єднань взяли участь у процесі створення Платформи Громадянського суспільства, а представники 165–и громадських об'єднань взяли участь в Установчих зборах. Співпраця з Європейським економічним та соціальним комітетом (ЄЕСК) була визначена Оргкомітетом як пріоритетне завдання.

На Установчих зборах було визначено, що ПГС складатиметься з 15 учасників з української сторони, і, відповідно, з 15 учасників зі сторони ЄС. Також згідно з ключовими напрямками Угоди про асоціацію було сформовано 15 робочих груп, керівники яких переобираються щороку. Створено наступні робочі групи: Політичний діалог Україна–ЄС, зовнішня та безпекова політика; Демократичні реформи, верховенство права; Права людини, гендерна рівність та недискримінація; Боротьба з корупцією та шахрайством, державні фінанси, державні закупівлі, політика у сфері конкуренції; Міграційна політика (включно з політикою притулку), трудова міграція, візова політика; Нетарифне регулювання, захисні заходи, митне оформлення (включно з правилами визначення країни походження товарів); Тарифне регулювання, перехідні періоди, вилучення, режим торгівлі з третіми країнами; Технічне регулювання, санітарні та фітосанітарні заходи, географічні зазначення, безпека продукції; Торгівля послугами (включно з захистом споживачів), рух капіталів, заснування та діяльність компаній; Промислове та науково–технічне співробітництво, захист інтелектуальної власності, інформаційне суспільство; Навколишнє природне середовище; Енергетика та транспорт; Зайнятість, трудові права, безпечні та здорові умови праці, соціальна політика; Освіта та навчання, молодь, культура; Транскордонне та міжрегіональне співробітництво.

Варто зазначити, що ПГС також є відкритою до приєднання нових членів: громадських організацій, профспілок, об'єднань роботодавців, які прагнуть долучитися як представники громадянського суспільства до реалізації Угоди про асоціацію [4].

Основні функції Платформи громадянського суспільства Україна–ЄС

Як зазначалося раніше Платформа громадянського суспільства Україна–ЄС є двостороннім органом, який

включає в себе представників української громадськості, і Європейського економічного і соціального комітету (ЄЕСК). ПГС, Комітет асоціації і Парламентський комітет асоціації – новостворені органи, які відповідають за виконання Угоди про асоціацію. Комітет асоціації і Парламентський комітет асоціації виконують відповідно виконавчу та законодавчу функції щодо імплементації Угоди. Основна ж функція Платформи громадянського суспільства – наглядова [5].

Відповідно до статті 469 Угоди про асоціацію метою ПГС є «інформування [представників громадянського суспільства] про виконання цієї Угоди та врахування їхнього внеску для її виконання» [2].

Згідно з Спільною декларацією, прийнятою на другому засіданні Платформи громадянського суспільства Україна–ЄС, яке відбулося 11 лютого 2016 року в Брюсселі, «ПГС дозволяє організаціям громадянського суспільства обох сторін здійснювати моніторинг процесу реалізації Угоди з точки зору громадянського суспільства, а також готувати свої рекомендації до відповідних органів» [6].

Отже, платформа громадянського суспільства має як наглядову/моніторингову функцію за виконанням Угоди про асоціацію, так і функцію вироблення політики, адже має право надавати рекомендації до державних органів, які відповідальні за конкретні положення виконання Угоди.

Проблеми ефективності участі Платформи громадянського суспільства у реалізації Україною Угоди про асоціацію з ЄС

Друге щорічне засідання Платформи громадянського суспільства Україна–ЄС відбулося 11 лютого 2016 року в Брюсселі. Учасники обговорили успіхи України на шляху реалізації реформ, стан виконання українською стороною Угоди про асоціацію [7]. Результатом засідання було опублікування Спільної декларації ПГС, в якій подано аналіз поточного стану справ виконання Україною Угоди про асоціацію, огляд перебігу реформ, і надано рекомендації відповідним держорганам щодо їх виконання.

Проте, варто зауважити, що рекомендації ПГС мають досить загальний характер і здебільшого не адресовані відповідальним органам. Наприклад, одна з рекомендацій ПГС сформульована наступним чином: «Члени ПГС вимагають якнайшвидшого впровадження в Україні норм горизонтального законодавства ЄС щодо оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки, а також участі громадськості у прийнятті рішень як обов'язкової передумови подальших реформ у секторі та інтеграції екологічної політики в інші сфери» [6].

Ще однією проблемою є недостатня активність робочих груп. Лише дві робочі групи на Другому засіданні ПГС виголосили доповіді: щодо антикорупційної політики, і щодо енергетичної політики [8]. Це свідчить про недостатній рівень залучення робочих груп у моніторинг виконання Угоди про асоціацію, відсутність належного рівня скоординованості зусиль всередині робочих груп, проблеми з загальним менеджментом роботи груп і їх вчасної підготовки звітів відповідно до галузі компетенції, неефективним розподілом функціональних обов'язків між представниками громадянського суспільства в рамках діяльності ПГС.

Наступною проблемою у взаємодії органів державної влади і ПГС є недостатня комунікація зі сторони Платформи громадянського суспільства Україна–ЄС про свою діяльність, невміння формулювати свої рекомендації до конкретних органів державної влади, часто нечіткість вимог у рекомендаціях. Отже, створюється враження існування двох паралельних світів – ПГС і органів державної влади, які не мають достатньої взаємодії і налагодженої системи комунікації.

24 березня 2016 року на першій зустрічі ПГС з представниками Урядового офісу з питань європейської інтеграції і заступниками міністрів з питань європейської інтеграції представниками української сторони Платформи громадянського суспільства був представлений «Звіт про результати опитування членів УС ПГС щодо взаємодії громадянського суспільства і влади» [9]. Електронне опитування 54 представників робочих груп відбувалося з 18 по 22 березня 2016 року. Серед найважливіших проблем, які стосуються залучення громадськості до прийняття рішень, експерти відзначили: відсутність реального впливу консультацій на прийняття рішень (70,6% опитаних), формальність залучення (66,7%), відсутність комплексного підходу до вироблення політики в цілому (64,7%), залучення громадськості до обговорень на пізніх етапах розробки рішень (35,3%), неналежне інформування про можливості участі у процесі вироблення рішень (31,4%) [10].

Отже, окрім відсутності належної комунікації про свої функції і мету діяльності з боку ПГС, вагомим проблемою є формалізованість залучення громадськості і мінімізація впливу ПГС на вироблення політики, що є вагомими перешкодами у ефективній взаємодії між владою і громадянським суспільством.

Висновки та пропозиції:

1. Основна роль Платформи громадянського суспільства у реалізації Україною Угоди про асоціацію з ЄС полягає у виконанні наглядової функції та виробленні рекомендацій до відповідних органів державної влади у процесі виконання Угоди про асоціацію.

2. Важливими проблемами ефективності участі ПГС у виконанні Угоди про асоціацію є: відсутність конкретних рекомендацій зі сторони ПГС щодо виконання Угоди про асоціацію у співпраці з відповідними органами державної влади; недостатня скоординованість зусиль всередині робочих груп ПГС та неналежне виконання своїх обов'язків щодо підготовки звітів по виконанню Україною Угоди про асоціацію; неналагоджена система комунікації між ПГС та органами державної влади; відсутність ефективної зовнішньої комунікації про свої функції і діяльність зі сторони представників ПГС; формалізований характер залучення громадськості до вироблення політики.

3. З метою ефективного виконання наглядової функції щодо виконання Угоди про асоціацію Платформною громадянського суспільства потрібно:

– Представникам ПГС скоординувати розподіл функціональних обов'язків всередині існуючих робочих груп з метою вчасного підготування звітів, які стосуються виконання окремих положень Угоди про асоціацію органами державної влади;

– Керівникові кожної з робочих груп налагодити систему ефективної комунікації з представниками відповідних органів державної влади з метою своєчасного

донесення рекомендацій щодо покращення вироблення політики у тій чи іншій сфері;

– ПГС повинна розробити ефективну комунікаційну стратегію про свою діяльність і роль у виконанні Угоди про асоціацію для інформування широких верств суспільства і залучення підтримки громадської думки з метою посилення тиску на відповідні органи державної влади для досягнення виконання ними положень Угоди про асоціацію згідно визначених часових рамок і у повному обсязі;

– Органам державної влади, відповідальним за виконання певних положень Угоди про асоціацію, слід створити умови реального залучення представників ПГС на ранніх етапах формування вироблення політики, і вчасно повідомляти громадськість про хід справ та їх виконання.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони // Сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631
3. Заява про офіційний початок роботи Платформи громадянського суспільства Україна–ЄС // Прес–служба Кабінету Міністрів України. – 2015. – 21 квітня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248107476&cat_id=223561280
4. Українська частина Платформи громадянського суспільства Україна–ЄС розпочинає роботу // Прес–служба Кабінету Міністрів України. – 2015. – 21 квітня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248107213&cat_id=223561280
5. Громадськість України та ЄС: офіційна співпраця в межах Угоди про Асоціацію. – 2015. – 15 квітня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irf.ua/about/news_new/gromadskist_ukraini_ta_es_spivpratsi_v_mezhakh_ugodi_pro_asotsiatsiyu/
6. Спільна декларація ПГС, 2-е засідання, 11 лютого 2016 року, Брюссель // Прес–служба Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248851360&cat_id=223561280
7. Друге засідання Платформи громадянського суспільства Україна–ЄС // Прес–служба Представництва ЄС в Україні. – 2016. – 22 лютого [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2016/2016_02_22_02_uk.htm
8. Друге засідання Платформи громадянського суспільства Україна–ЄС // Прес–служба Кабінету Міністрів України. – 2016. – 23 лютого [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248851360&cat_id=223561280
9. Відбулася перша зустріч заступників міністрів з питань євроінтеграції з представниками української сторони Платформи громадянського суспільства Україна–ЄС // Прес–служба Кабінету Міністрів України. – 2016. – 23 березня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248918828&cat_id=244276429
10. Звіт про результати опитування членів УС ПГС щодо взаємодії громадянського суспільства і влади // Прес–служба Кабінету Міністрів України. – 2016. – 23 березня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248918828&cat_id=244276429

References

1. Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 6 travnia 2015 roku «Pro Stratehiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy» // Sait Verkhovnoi Rady Ukrainy

[Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

2. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiiey storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimi derzhavamy–chlenamy, z inshoi storony // Sait Kabinetu Ministriv Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631

3. Zaiava pro ofitsiyniiu pochatok roboty Platformy hromadianskoho suspilstva Ukraina–YeS // Pres–sluzhba Kabinetu Ministriv Ukrainy. – 2015. – 21 kvitnia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248107476&cat_id=223561280

4. Ukrainska chastyna Platformy hromadianskoho suspilstva Ukraina–YeS rozpochynaie robotu // Pres–sluzhba Kabinetu Ministriv Ukrainy. – 2015. – 21 kvitnia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248107213&cat_id=223561280

5. Hromadskist Ukrainy ta YeS: ofitsiina spivpratsia v mezhakh Uhody pro Asotsiatsiiu. – 2015. – 15 kvitnia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.irf.ua/about/news_new/gromadskist_ukraini_ta_es_spivpratsi_v_mezhakh_ugodi_pro_asotsiatsiyu/

6. Spilna deklaratsiia PHS, 2-e zasidannia, 11 liutoho 2016 roku, Brussel // Pres–sluzhba Kabinetu Ministriv Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248851360&cat_id=223561280

7. Druhe zasidannia Platformy hromadianskoho suspilstva Ukraina–YeS // Pres–sluzhba Predstavnytstva YeS v Ukraini. – 2016. – 22 liutoho [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2016/2016_02_22_02_uk.htm

8. Druhe zasidannia Platformy hromadianskoho suspilstva Ukraina–YeS // Pres–sluzhba Kabinetu Ministriv Ukrainy. – 2016. – 23 liutoho [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248851360&cat_id=223561280

9. Vidbulasia persha zustrich zastupnykiv ministriv z pytan yevrointehratsii z predstavnykamy ukraïnskoi storony Platformy hromadianskoho suspilstva Ukraina–YeS // Pres–sluzhba Kabinetu Ministriv Ukrainy. – 2016. – 23 bereznia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248918828&cat_id=244276429

10. Zvit pro rezultaty opytuvannia chleniv US PHS shchodo vzaiemodii hromadianskoho suspilstva i vlady // Pres–sluzhba Kabinetu Ministriv Ukrainy. – 2016. – 23 bereznia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248918828&cat_id=244276429

Khmei O. D., PhD student at the National Institute for Strategic Studies under the President of Ukraine (Ukraine, Kyiv), oksana.khimei@gmail.com

The role of the EU–Ukraine Civil Society Platform for Ukraine in the performance of the Agreement on association with the EU

Ukrainian civil society have obtained an effective leverage to impact public authorities' implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU owing to the creation of the EU–Ukraine Civil Society Platform in accordance with Articles 469–470 of the Association Agreement. The civil society is authorized to oversee and monitor the implementation of the Association Agreement by the governmental bodies, and has the right to deliver recommendations on certain aspects of policy-making, related to the European integration of Ukraine. However, nowadays one would doubt the effectiveness of the EU–Ukraine Civil Society Platform' activities. The most significant problems are the following: lack of the established system cooperation and effective communication with public authorities and formality of the involvement in policy-making; inefficient communication to the public about Platform's activities and functions; absence of an effective division of responsibilities within the working groups of the EU–Ukraine Civil Society Platform, which affects the timely preparation of reports on monitoring the implementation of the respective provisions of the Association Agreement by the relevant state bodies.

Keywords: performance of the Agreement, association with the EU, EU–Ukraine Civil Society Platform.
